

BESLUT

2022-10-03 Dnr: 22/01703

SAKEN

Rapport, SVT1 och SVT2, 2022-05-27, kl. 16.00, kl. 18.00, kl. 19.30 och kl. 22.00, inslag med uppgift om att en stad i Ukraina uppgavs ha omringats av ryska trupper; fråga om saklighet

BESLUT

Inslagen fälls. De strider mot kravet på saklighet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Television AB ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGEN

Inslagen handlade om att striderna i Donbas-regionen i östra Ukraina hade intensifierats.

I inslagen som sändes i *Rapport* kl. 16.00 och kl. 18.00 sades bland annat följande av en reporter.

Mest allvarligt är läget i Donbas-regionen i östra Ukraina, där ryska trupper uppges ha omringat den sista staden i Luhansk-regionen som fortfarande är under ukrainsk kontroll, Sievjerodonetsk, där fyra personer har dödats det senaste dygnet, enligt AP som pratat med en guvernör i området.

Inslagen innehöll också ett uttalande av Ukrainas utrikesminister om att landet behövde fler tunga vapen.

I *Rapport* kl. 19.30 påannonserades det aktuella inslaget enligt följande.

I Ukraina pågår det intensiva strider i Donbas-regionen i de östra delarna av landet. Regionerna innefattar de båda provinserna Donetsk och Luhansk och nu uppges ryska styrkor ha omringat staden Sievjerodonetsk, som ska vara den sista staden i Luhanskprovinsen som fortfarande kontrolleras av Ukraina.

Påannonseringen av inslaget i *Rapport* kl. 22.00 hade en snarlik lydelse. Följande sades av en nyhetsuppläsare.

I östra Ukraina intensifieras nu striderna. De ryska styrkorna avancerar och uppges nu ha omringat staden Sievjerodonetsk som ska vara den sista staden i Luhansk-provinsen som kontrolleras av Ukraina.

Inslagen kl. 19.30 och kl. 22.00 innehöll också ett reportage om bland annat situationen för de boende i Sievjerodonetsk och ett uttalande av Ukrainas president.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till att det i inslagen uppgavs att Sievjerodonetsk i Ukraina omringats. Han anför att det inte finns något stöd för det hos oberoende källor. I sändningarna kl. 16.00 och kl. 18.00 uppgavs källan vara Associated Press (AP), som talat med en guvernör i området. Sannolikt var det snarare en talesperson för Luhansk People's Republic (LNR) och därmed Ryssland, som var källan.

I inslagen kl. 19.30 och kl. 22.00 angavs ingen källa alls, men Luhanskregionens guvernör citerades direkt efter vilket gav intrycket att han var källan. Såvitt anmälaren kan utröna har guvernören aldrig sagt att Sievjerodonetsk skulle vara omringat.

The Institute for the Study of War sammanfattade situationen den aktuella dagen bland annat med att LNR falskeligen hävdade att ryska styrkor spärrade av alla vägar och omringade Sievjerodonetsk trots att det inte var sant och ryska styrkor ännu inte helt omringat de ukrainska försvararna.

Det tycks enligt anmälaren som om Sveriges Television AB (SVT) okritiskt återgett rysk propaganda utan att tydligt ange att man använt en partisk källa eller att ange att flertalet andra källor inklusive officiella ukrainska källor hävdade motsatsen, att staden inte var omringad av ryska styrkor.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslagen överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför sammanfattningsvis följande.

I slutet av maj och under den första delen av juni 2022 var det intensiva stridshandlingar i Sievjerodonetsk och dess närhet. Det var inga fasta frontlinjer, i stället böljade striderna fram och tillbaka. Nyhetsbyråer som AP, Agence France-Presse (AFP) och Reuters hade kontakt med källor i området och förmedlade deras uppgifter med källhänvisning. Men nyhetsbyråerna hade inga egna journalister på plats under de kritiska dagarna i slutet av maj utan var tvungna att använda sig av parternas berättelser. Det fanns med andra ord inga oberoende källor som kunde verifiera om staden var omringad eller inte.

Gällande uppgiften i de aktuella inslagen så rapporterade AFP om situationen och om motstridiga uppgifter. Nyhetsbyrån uppgav bland annat att Moskva hävdade att ryska styrkor i östra Ukraina hade erövrat den strategiska staden Lyman och omringat ett viktigt industriellt centrum. Men en ukrainsk tjänsteman hade förnekat att staden Sievjerodonetsk, som varit centrum för hårda strider i flera veckor, hade omringats. Regeringstrupper hade enligt denne avvisat ryska styrkor från stadens utkanter.

Nyhetsbyrån rapporterade vidare att tidigare på lördagen hade det ryska försvarsministeriet sagt att staden Krasny Liman hade blivit helt befriad från ukrainska nationalister, och då använt Moskvas benämning på staden Lyman. Lyman är beläget på vägen till Kramatorsk och Sievjerodonetsk, som en polistjänsteman, citerad av rysk statsmedia, nu uppgav vara omringad.

I inslagen kl. 16.00 och kl. 18.00 samt i påannonserna kl. 19.30 och kl. 22.00 sades att ryska trupper ”uppges” ha omringat staden Sievjerodonetsk. Det slogs alltså inte fast att så var fallet.

I de första två sändningarna handlade heller inte inslagen specifikt om Sievjerodonetsk utan om attacker mot flera ukrainska städer och att Ukrainas utrikesminister bad om fler tunga vapen.

I inslagen kl. 19.30 och 22.30, som mer specifikt handlade om situationen i Sievjerodonetsk, fick publiken ytterligare information; att det fortfarande gick att ta sig ut ur staden även om det var svårt, det vill säga att den inte var fullständigt omringad.

Gällande den specifika uppgiften om att Sievjerodonetsk var omringad så bedömde redaktionen inte att det var den typ av uppgift som krävde ett bemötande i anslutning till inslaget. Inslaget var en del av en löpande rapportering.

Med tydligare källhänvisning kunde det ha underlättat för tittarna att förstå vem som var avsändare av informationen och att det fanns svårighet att värdera sanningshalten i uppgifterna. Men i sak framkom det av sammanhanget att uppgifterna inte var fastställda. Ordet ”uppges” användes i påannonser och i inslagen i stället för ”är”, just för att understryka att det handlade om obekräftade uppgifter.

Anmälaren hänvisar till uppgifter från tankesmedjan the Institute for the Study of War. Men deras uppgifter publicerades kl. 01.30 svensk tid den 28 maj 2022, det vill säga flera timmar efter att inslagen sänts. När inslagen visades i *Rapports* sändningar samma kväll var uppgifterna fortfarande motstridiga.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att SVT i sitt yttrande anfört att det inte fanns oberoende källor på plats som kunde verifiera om staden Sievjerodonetsk var omringad eller inte. Det framgår vidare av yttrandet att vid tidpunkten för inslagen i *Rapport* var uppgiften fortfarande motstridig.

SVT anför att ordet ”uppges” i inslagen användes för att understryka för tittarna att uppgiften inte var bekräftad. Nämnden anser dock att det inte blev tillräckligt tydligt för tittarna vem som var avsändare av informationen och att uppgiften var motstridig. Därför anser nämnden att inslagen blev missvisande på ett sätt som strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Bo-Erik Gyberg, Erik Fichtelius Sofia Olsson Olsén och Linnéa Jonjons efter föredragning av Hanna Teleman.

För granskningsnämnden

Dag Mattsson

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Dag Edvin Bror Mattsson
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_083c8c74d1cc958a1e1bbdd91aad120f7c
DATUM & TID:	2022-10-03 07:03:12 +02:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2022-10-03 07:03:13 +02:00
Ref: 49655SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)